

§ 50. — Prevedením tohoto nariadenia poveruje sa minister priemyslu, obchodu a živností a minister sociálnej pečlivosti v dohode so zúčastnenými ministrami.

(Vyhláseno v častce 50 Sb. z. a n. dne 18. června 1924.)

Vládné nariadenie zo dňa 26. mája 1925, č. 118, ktorým sa vydávajú predpisy na ochranu života a zdravia robotníkov zamestnaných pri cukrovarstve.

Vláda Československej republiky nariaďuje podľa § 102, odst. 6., zákona zo dňa 10. októbra 1924, č. 259 Sb. z. a n. (živnostenského zákona pre územie Slovenska a Podkarpatskej Rusi):

A. USTANOVENIA VŠEOBECNÉ.

§ 1. — O tom, aké majú byť pracovné miestnosti a stroje i pracovné zariadenie v nich užívané, budú zachovávané obdobne predpisy vládného nariadenia zo dňa 26. mája 1925, č. 114 Sb. z. a n., ktorým sa vydávajú všeobecné predpisy na ochranu života a zdravia pomocných robotníkov, pokiaľ nie sú týmto nariadením dané predpisy podrobnejšie

B. PREDPISY ZVLÁŠTNE.

§ 2. — D o v o z r e p y: ⁽¹⁾ Dováža-li sa repa po železnici, smejú byť vagóny až vtedy vyprazdňované, keď stoja a sú dostatočne zabezpečené pred ďalším pohybom. Zakázané je vagóny postrkovať a ťahať za nárazníky, pod nimi preliezať, ako aj medzi nárazníkami blízko seba stojacích vagónov priamo prechádzať.

⁽²⁾ Dováža-li sa repa po vode, budú lodi (prámy), ku skladaniu určené, bezpečne upevnené.

⁽³⁾ Lávky k nim vedúce musia byť primerane široké a mať pevné zábradlia, aby robotníci nemohli na stranu spadnúť. Tiež budú lávky bezpečným spôsobom upevnené, a treba-li toho, podloženými kozami podoprené.

§ 3. — P r á c e v r e p n í k u: ⁽¹⁾ Zásobné jamy repného splavu, ač neni-li už ich zariadením odstránené nebezpečenstvo, že by robotníci mohli do nich spadnúť, budú primerane ohradené alebo prikryté. Repný splav buď primerane osvetlený, jeho struhy (splavy, Riedingerovy splavy) musia byť prikryté v obvode, kde sa chodí.

⁽²⁾ Kolo na zdvihanie repy buď bezpečným spôsobom ohradené vo výške 80 centimetrov nad dlážkou. Spúšťadlo stroja na pranie repy buď opatrené vhodnou záverou proti nahodilému spusteniu (zaveracím kolíkom, zarážkou).

§ 4. — D i f ú s i a: ⁽¹⁾ Pri úpravách, ktoré slúžia k nasypávaniu repných rezačiek, ako aj u nich samých budú na miestach, kde by repa mohla byť nebezpečne vymrštená, sriadené vhodné ochranné steny alebo drôtenné mreže.

⁽²⁾ Rezačky budú opatrené úpravami, ktoré činia možným pohodlné a bezpečné otáčanie rezacieho kotúča pri nasadzovaní nožov. Spúšťadlo týchto strojov buď opatrené taktiež vhodnou záverou proti nahodilému spusteniu (zaveracím kolíkom, zarážkou).

⁽³⁾ Vzniká-li pri brúsení riezkových nožov škodlivý prach, budú prístroje na brúsenie opatrené úpravami k odvádzaniu prachu.

⁽⁴⁾ Odklopné veká difusérov budú opatrené úpravami zaisťujúcimi bezpečne veká, keď sú otvorené.

⁽⁵⁾ U žlabu na riezky pod difuznú bateriu budú učinené vhodné opatrenia, aby robotníci nemohli spadnúť do riezkového žlabu.

§ 5. — Saturácia a odparovacie stanice: (1) Otvorené zahrievače šfavy so svislými trúbkami (kalorizátormi) budú opatrené úpravou, umožňujúcou ich bez nebezpečenstva čistiť. Za takúto úpravu sluší menovite pokladať sriadenie neposunutelných, srovnale podľa topných trubiek dierovaných viacko zo silného železného plechu, ktorý má dostatočnú nosnosť, aby naň robotníci mohli vstúpiť, alebo pokryt hustou mrežou zo železných tyčí. Zahrievače, ktoré nie sú takto zabezpečené, nesmú byť čistené pri chode.

(2) Saturáky budú nahore úplne uzavreté a s vonkom spojené len dostatočne širokými, až nad strechu vedúcimi trúbami — po prípade prostredníctvom zachycovača šfavy. Aby mohli odberané byť vzorky, budú saturáky opatrené príslušnými kohútikmi.

(3) Všetky prírody pre paru, šfavu a kyselinu uhličitú k malaxérom a saturákom budú opatrené pohodlnými závernými úpravami, za ktorých uzavretie, ktoré buď vykonané pred každou vnútornou prehliadkou týchto prístrojov, je zodpovedný závodný úradník alebo dozorca k tomu ustanovený. U malaxérov a saturákov budú sriadené krem toho vhodné úpravy, ktoré pri vnútornej prehliadke týchto prístrojov robotníkmi umožňujú bezpečné, každú pochybnosť vylučujúce uzavretie spoločných snád trúb k odvádzaniu výparov.

(4) Ventily parných vedení pre tepelné telesá všetkých otvorených zahrievacích a varných nádob, ako aj vedení pre vrele a žieravé tekutiny budú upravené od príslušných nádob v takej vzdialenosti, aby bolo vylúčené nebezpečenstvo oparenia alebo poleptania, a budú snadno prístupné.

(5) Nápadným barevným náterom celého ventilu buď vyznačené, ku ktorému potrubiu príslušné ventily náležia, a to ventily pre kyselinu uhličitú budú natreté černo, ventily pre paru červeno, ventily pre šfavu žlto, ventily pre vodu zeleno a ventily pre vápno bielo.

§ 6. — Odstredivky: (1) Nálevky pre cukrovinu budú podľa svojho umiestenia opatrené mrežami alebo roštami s primerane vysokými okrajmi alebo ohradami.

(2) Každá odstredivka buď opatrená hamovacou úpravou, ktorá sa dá snadno a bezpečne ovládať a ktorá musí byť tak zariadená, aby hamovanie sa konalo najmenej dvoma diametrálne protifaľnými hamovnicami alebo hamovacím pásom. Priestor medzi plášťom a hubnom buď prikrytý.

§ 7. — Kockárňa: Lisý na kockový cukor a stroje na sekane cukru budú opatrené úpravami na ochranu prstov. Cirkulárky na cukrové homole budú opatrené úpravou privádzacou a chránidlom pilového kotúča; stroje na odrezávanie špičky a dna budú opatrené ochranou krúžidiel. Krem toho budú pily a sústruhy, vzniká-li škodlivý prach, opatrené odsávacím zariadením.

§ 8. — Vápenka: (1) Všetky prístroje vápenky, ktoré vyvinujú prach (mlyny na vápno, mlyny na žieravé vápno), budú tesno uzavreté, a je-li toho treba, buď vznikajúci prach odsávaný na mieste, kde vzniká alebo uniká.

(2) Dráha výťahu na vápenec buď okrem otvorov k nakladaniu a skládaniu na všetkých stranách uzavretá pažením, tesným zalafovaním alebo drátenou sieťou. Prízemie buď s horejšou plošinou spojené signálnym zariadením, obidvoma smery spoľahlive účinkujúcim a zreteľne srozumiteľným.

(3) Klzké lávky a rampy v hašenke vápna budú všade tam, kde by sa do nádržíek s vápnom mohlo spadnúť, primeraným spôsobom pobité priečnymi latami.

§ 9. — Parné prístroje: Pre parné prístroje platia príslušné predpisy. Menovite budú všetky prístroje, v ktorých pri činnosti je pretlak pary alebo vzduchu (monžiky, prvé telesá odparovacej stanice pri quadruple- a quintupleeffetech, recipienty pri vzdušných kompressoroch a pod.), opatrené tlakomerami (manometry), po prípade za vsunutia mediatora, a spoľahlive účinkujúcimi bezpečnostnými ventilmi. Monžiky, recipienty atď. budú krom toho prezkušané občasne, aspoň raz do roka odborníkom, ktorým môže byť tiež niektorý technicky vzdelaný závodný úradník; o prevedenom vyzkúšaní budú vedené záznamy.

§ 10. — Nebezpečné práce: (1) Do hlbokých studní a jám, ktoré môžu obsahovať plyny zdraviu škodlivé, smie sa zostúpiť len vtedy, keď vzduch v nich obsažený vopred bol preskúmaný a spoľahlivým spôsobom bolo preukázané, že tam takých plynov niet. Táto zkúška buď vykonaná pozvoľným spúšťaním obyčajnej svietelne s horiacim svetlom alebo inakým spoľahlivým spôsobom. Iza-li predpokládať, že sú v šachte výbušné plyny, nesmie byť zkúška konaná horiacim svetlom.

(2) Zistí-li sa zkúškou, že je tam vzduch k dýchaniu nespôsobilý, buď nebezpečie odstránené vyfúknutím parou, vypláchnutím vodou, riadnym vetraním, vyssátím vývevou alebo iným účelným spôsobom.

(3) Keď sa odnášajú z hromád sypké hmoty, ako zem, uhlie, cukor atď., buď zachovaný úhol sklonu, ktorý zamedzuje sosutie hmoty, alebo buď táto odkopávaná v stupňoch nie prez 1.5 metra vysokých. Podkopávanie hmoty buď zakázané na vhodnom mieste zvláštnou vyhláškou.

(4) Plné vrecia smajú byť na seba skladané len na pevnej, rovnej podlahe a pri znaleckom dozore alebo osobami veci znalými. Okraje vrstiev takto složených vriec budú na voľných rohoch pokiaľ možno prevedené väzbou križovou alebo dľa väzby zdiava, ostatne v stupňoch najvyšš po 5 vreciach alebo pri najmenšom so zachovaním sklonu. Svislé steny nebezpečne vysokých hromád vriec budú podoprené. Vrecia budú snášané shora dolu a taktiež len pod odborným dozorom alebo osobami veci znalými v stupňoch alebo so zachovaním sklonu. Zakázané je vyťahovať vrecia z dolných vrstiev.

§ 11. — Čistenie a opravy strojov: Pri čistení alebo opravách pracích strojov, kol na zdvíhanie repy, repových paternosterov, šraubových lisov na riezky, prepravných šraubov, malaxérov, refrigerantov a iných miešadiel buď zvláštny robotník poverený dozorom nad spúšťacou pákou, aby bola závorou zabezpečená. Totiež platí o vsadzovaní a vynímaní nožov na riezky.

§ 12. — Práce vo vápenke: (1) Vozy alebo dopravné nádoby výťahu vápenky smajú byť nakladané len mimo dráhy vyťahovadla.

(2) Na horejšej plošine vápennej pece a na mostku smie byť hromadený materiál len vtedy, môže-li nosnosť týchto stavieb byť preukázaná statickým výpočtom v provodzovacom konsenze schváleným, a sú-li učinené vhodné opatrenia, aby materiál dolu nepadal.

(3) Zavieracie šúpátka generátorov vápennej pece budú denne pečlivo prehliadnuté a prípadne shľadané poruchy ihneď oznámené na príslušnom mieste.

(4) Miestnosti, v ktorých sa vápno sťahuje, nesmajú robotníkmi byť užívané za nocľahárne.

§ 13. — Práce difusné a vo varni: (1) Dlážky mostkov na odvážanie riekov a kalu budú latami pobité a v dobrom stave udržované; za mrazu budú ľadu zbavené, pieskom alebo popolom posypané.

(2) Pri ručnej doprave smajú vozíky na mostkoch byť len strkané.

(³) Vstupné otvory do melasových jám, pokiaľ musia byť otvorené, budú zabezpečené, ináč zakryté.

(⁴) Do melasových jám, do saturákov a odparovacích prístrojov — do týchto menovite po ich vyvarení kyselinou — je dovolené vstupovať len po riadnom prevetraní za prítomnosti dozorčieho orgánu; pri tom buď vstupujúci robotník uviazaný povrazom a buď užívané — okrem u saturákov — bezpečnostných lúč. Čistiť nádoby saturačné vo vnútri, vstupovať do nich je prípustné až vtedy, keď sa dozorca presvedčil (spustením otvoreného svetla), že v saturáku niet už kyseliny uhličitej. Prv nežli robotník do saturáku vstúpi, treba pokaždé dbať toho, aby bol ventil na štavu, vodu, uhličitú kyselinu a paru príslušného saturáku tesne uzavrený a proti nepredvídanému otvoreniu zabezpečený. Keby ventil nebol tesný, buď bezpečné uzavrenie prívodov prevedené vloženíím jalovej príruby alebo odpojením. Pokiaľ je niektorý robotník v saturáku alebo malaxére, musí na čistenie stále dohliadať spoľahlivý dozorčí sriadenec, ktorý musí menovite tiež dozerať, aby všetky uzavieracie úpravy boli bezpečne uzavreté.

§ 14. — Práce na odstredivkách: (¹) Každá odstredivka buď občas, aspoň však raz do roka odborníkom prehliadnutá a výsledky týchto prehliadok budú postupne zaznamenávané v protokolnej knihe.

(²) U odstrediviek budú určené najvyššie prípustné plnenia odpovedajúce určitému počtu otáčok a budú vyznačené vhodným spôsobom pre každú skupinu odstrediviek.

(³) Pre obsluhu odstrediviek budú vypracované predpisy a vyvesené v príslušnej pracovnej miestnosti; dozorčí sriadenec majú dozerať, aby sa tieto predpisy zachovávaly.

§ 15. — Konštrukcie stropov: Konštrukcie stropov budú odborníkom pravidelne prehliadané a na základe zisteného prípustného zaťaženia miestností, v ktorých sa zásoby nestejne hromadia, buď čiarou olejovou farbou v týchto zreteľne označená maximálna výška prípustného uloženia zásob.

§ 16. — Zdravotné predpisy: (¹) Záchody pre osoby vo vysokej teplote pracujúce budú tak umiestené, aby robotníci boli chránení pred náhlymi zmenami teploty a nepohodami poveternosti. Robotníkom buď opatrená tiež nezávadná pitná voda v potrebnom množstve, neni-li v dotyčných pracovných miestnostiach už prímou zavedená.

(²) Robotníkom na dvore pracujúcim buď vyhradená zvláštna miestnosť, ktorá sa dá vykurovať a ktorej by mohli použiť v prestávkach a pri jedle.

(³) Robotníkom buď umožnené dôkladné očistenie tela sriadením vhodných umývadiel v primeranom počte alebo kupelieň. Menovite budú robotníkom pri zpracovaní cukroviny a zadných výrobkov dané k dispozícii primerane teplé sprchy. Krem toho budú robotníkom, ktorí sú vystavení nebezpečenstvu, že ich pokožka môže byť poleptaná, poskytnuté vhodné ohranné prostriedky (vazelína atď).

(⁴) Robotníkom v mokrých miestnostiach zamestnaným buď daná vhodná obuv.

(⁵) Pre robotníkov budú krem toho upravené šatne podľa pohlavia oddelené.

§ 17. — Ochranné pomôcky: Pri rozmelňovaní a hasení vápna, pri žehacích peciach štronciánového oddelenia, ako aj pri brúsoch na riezkové nože budú poskytnuté robotníkom ochranné okuliare, pri odťahovaní vápna a žieravého štronciánu z pecí krem toho tiež rešpirátory.

§ 18. — Opatrenia pri úrazoch a onemocneniach: (1) U materiálu, ktorý má byť v pohotovosti ku prvej pomoci, buď tiež primeraná zásoba plynových látok, šiatok, obväzov, antiseptických a krv staviacich prostriedkov, Bardelebenových vismutových obväzov na spáleniny a občerstvujúcich prostriedkov.

(2) Mená a bydliská lekárov nemocenskej pokladne buďte oznámené robotníkom vyhláškou v dielňach.

(3) Každý úraz pri práci má ihneď oznámiť predstavenému dozorčiemu sriadencovi postihnutý, alebo keby tak nemohol urobiť, svedkovia úrazu.

§ 19. — O zamestnaní nespôsobilých osôb: (1) Osôb, o ktorých je zamestnávateľovi známo, že trpia padúcnicou, krčami, občasnými záchvaty mdloby, závratou, nedoslýchavosťou alebo inými telesnými slabosťami alebo vadami v miere, že by pri niektorých prácach boli vystavené zvýšenému nebezpečenstvu alebo mohli také nebezpečenstvo spôsobiť, nesmie byť užívané ku prácam tohoto druhu. Opilí nebudú ku práci pripustení.

(2) Zvlášte nebezpečné práce buďte sverované len takým osobám, ktoré sú s nimi i so spojeným nebezpečenstvom oboznámené a majú potrebnú spôsobilosť.

§ 20. — Ako sa robotníci majú chovať: (1) Robotníkovi je zakázané robiť niečo na strojoch, ktorých obsluhu, užívanie alebo udržiavanie mu neprísluší. Sahať do motorov a pracovných strojov pri ich pohybe je zakázané. Všetky zamestnania, ktoré sa púšťajú provádzacím účelom, menovite svedkové činy, ktoré sú spôsobilé ohroziť pachtateľa samého alebo iných, sú zakázané.

(2) Pracovného náčinia a ochranných zariadení buď užívané len k tomu účelu, pre ktorý sú ustanovené. Ochranné zariadenia, ktoré boli odstránené z provádzacích ohľadov k určitým účelom, buďte opäť ihneď dané späť, akonáhle bol tento účel dosiahnutý.

(3) Je prísne zakázané svojmocne odstraňovať sriadené ochranné úpravy alebo ich nepoužívať.

(4) Každý robotník je povinný svojmu predstavenému ihneď oznámiť ním spozorované snáď poruchy alebo inakšie nápadné zjavy na provádzacích zariadeniach.

(5) Do pracovných miestností nesmú byť prinášané liehové nápoje.

C. USTANOVENIA ZÁVEREČNÉ.

§ 21. — Ako provádzacie a ochranné predpisy majú byť vyhlásené: (1) V každom pracovnom oddelení buď na nápadnom a každému prístupnom mieste vyvesený vo forme plakátu aspoň jeden exemplár týchto ochranných predpisov.

(2) Krem toho zvlášte v pracovných miestach pre dovoz repy buďte robotníci upozornení zreteľne čitateľnými výveskami na nebezpečenstvo nakladacích a skladacích prác.

§ 22. — Ustanovenia trestné: Prestupky tohoto nariadenia, pokiaľ nejde o činy prísnejšie trestné, trestajú sa dľa zákona č. 259/1924 Sb. z. a n.

§ 23. — Počiatok pôsobnosti: Toto nariadenie nadobudne účinnosť dňom vyhlásenia. Na dosavadné, už schválené závody vzťahujú sa tieto predpisy len potiaľ, pokiaľ tým podmienené zmeny závodu môžu byť prevedené bez újmy práv konsenzom nadobudnutých, leda by išlo o odstránenie závad, ohrozujúcich patrne život alebo zdravie robotníkov, alebo

že by požadované veci mohli byť prevedené bez nepomerného nákladu a bez väčšej poruchy v provádzaní.

§ 24. — **Prevedenie:** Prevedením tohoto nariadenia poveruje sa minister priemyslu, obchodu a živností a minister sociálnej pečlivosti v dohode so zúčastnenými ministrami.

(Vyhláseno v častce 50 Sb. z. a n. dne 18. června 1924.)

Vládné nariadenie zo dňa 26. mája 1925, č. 123, o výrobe a užívaní acetylenu, ako aj o obchode karbidom.

(Vyhláseno v častce 52. Sb. z. a n. dne 23. června 1925.)

Vládné nariadenie zo dňa 26. mája 1925, č. 124, ktorým sa vydávajú predpisy o tom, ako sa sriaďujú, užívajú a udržiavajú zariadenia pre rozvádzanie a upotrebenie horľavých plynov (plynový regulatív).

(Vyhláseno v častce 52 Sb. z. a n. dne 23. června 1925.)

Vládné nariadenie zo dňa 26. mája 1925, č. 125, ktorým sa vydávajú zvláštne predpisy na ochranu života a zdravia robotníkov v živnostenských závodoch, v ktorých sa konajú knižtlačiarne a kameňotlačiarne, ako aj písmoliarske práce.

Vláda Československej republiky nariaďuje podľa § 102, odst. 6., zákona zo dňa 10. októbra 1924, č. 259 Sb. z. a n. (živnostenského zákona pre územie Slovenska a Podkarpatskej Rusi):

I.

Zvláštne predpisy o tom, aké majú byť živnostenské provádzovne, pracovne a závodné zariadenia. Všeobecný stav pracovíň. Vzdušný priestor. Podzemné miestnosti. Ktoré pracovne majú byť oddelené. Stroje bronzovacie.

§ 1. — ⁽¹⁾ V živnostenských závodoch, pokiaľ nie je v nasledujúcom nič iného ustanovené, musia všetky miestnosti, v ktorých sa konajú knižtlačiarne a kameňotlačiarne, ako aj písmoliarske práce, pokiaľ ide o nové závody — za nový závod podľa tohoto nariadenia považuje sa tiež zmena závodnej miestnosti, pokiaľ vyžaduje obnovy konsenzu k zariadeniu závodu — vyhovovať aspoň požiadavkom vládneho nariadenia zo dňa 26. mája 1925, č. 114 Sb. z. a n., obsahujúceho všeobecné predpisy na ochranu života a zdravia pomocných robotníkov; pokiaľ ide o závody už sriadené, musia byť svetlé, dať sa dobre vetrať a vykurovať. Menovite v sadziarňach, ďalej v písmolejárňach, a to ak v ručných oddeleniach, tak v oddeleniach kompletých strojov lejacích (kompletky) a dokončovacích oddeleniach buď postarané o dobré prirodzené osvetlenie, ako aj o umelé osvetlenie vyhovujúce všetkým požiadavkom zdravotným.

⁽²⁾ Miestnosti, v ktorých sa koná niektorá z nižšie uvedených prác, musia byť tak priestorné, aby na každého v nich zamestnaného robotníka pripadol vzdušný priestor najmenej 15 m³ a plocha dĺžky najmenej 3 m². Výška týchto miestností, pokiaľ stavebný poriadok viac nepožaduje, musí byť najmenej 3 m.

Tieto práce sú:

1. výroba olovnatej literiny (tavenie), slievanie (pretavovanie),
2. výroba písma a sadzačského materiálu z olovnatej literiny,
3. štereotypné práce a podlievanie štočkov,